

WPROWADZENIE

Prezentowany numer *Neofilologa* 45/1 kontynuuje podjętą w poprzednim numerze tematykę związaną z kształceniem i doskonaleniem nauczycieli języków obcych. Pomimo że w literaturze przedmiotu w dalszym ciągu zauważyć można duże skupienie na uczniu, jego potrzebach, umiejętnościach czy stylach uczenia się, wpływ nauczyciela na procesy kształcenia językowego nie może pozostać niezauważony i niedoceniony. Żywym przykładem tego, że rola nauczyciela w nauczaniu języków obcych jest poddawana nieustannej analizie i refleksji są artykuły zamieszczone w tym tomie.

Artykuły prezentowane poniżej zostały zgłoszone w formie referatów wygłoszonych podczas konferencji Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego, która odbyła się w dniach 8–10 września 2014 r. na Uniwersytecie Gdańskim. Autorami artykułów są pracownicy dydaktyczni i naukowo dydaktyczni uniwersytetów polskich, którym kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli języków obcych jest szczególnie bliskie. Publikowane teksty ukazują różne perspektywy procesów kształcenia nauczycieli i ich doskonalenia zawodowego, odwołują się do wielu aspektów teoretycznych a także prezentują wyniki różnorodnych badań empirycznych. Teksty zamieszczone w tym tomie ukazują drogę, jaką zwykle przechodzą studenci studiów nauczycielskich a następnie praktykujący nauczyciele. Tom rozpoczynają artykuły podnoszące temat praktyk zawodowych studentów studiów nauczycielskich, kolejne omawiają rozwój kluczowych kompetencji w kształceniu nauczycieli języków obcych, a teksty kończące tom podejmują temat doskonalenia zawodowego nauczycieli języków obcych i języka kaszubskiego.

Dwa pierwsze artykuły łączy temat refleksji studentów podczas odbywania zawodowych praktyk nauczycielskich. Martin Błaszczak opisuje autorski projekt oceny praktyk nauczycielskich, który otwiera pole dialogu pomiędzy studentami a opiekunem praktyk poprzez zachęcanie praktykantów do głębszej refleksji nad własnymi próbami nauczania. Autor proponuje ten refleksyjny model oceny praktyk jako wyzwanie dla modelu opartego na odgórnie narzuconych kryteriach, który znacząco ograniczał możliwości wymiany myśli

pomiędzy studentem a opiekunem praktyk. Marek Derenowki w swoim artykule także nawiązuje do studenckiej refleksji podczas praktyk nauczycielskich, jednakże cel tej refleksji jest w tym przypadku nieco szerszy. Oprócz namysłu nad działaniem nauczyciela w klasie szkolnej, który ma pomóc przyszłym nauczycielom w podejmowaniu bardziej świadomych wyborów co do technik nauczania czy materiałów, refleksja ta ma także na celu wspieranie studentów w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących ich przyszłej kariery zawodowej.

Tekst Ariadny Strugielskiej i Krzysztofa Strzemeskiego porusza jakże istotny obecnie temat rozwijania kompetencji interkulturowych u przyszłych nauczycieli języka angielskiego. Autorzy opisują projekt DICETE „Rozwijanie kompetencji interkulturowej europejskich nauczycieli języka angielskiego”, zrealizowany w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” w marcu 2013 roku na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Autorzy podejmują próbę definicji kompetencji interkulturowych w kontekście kultury europejskiej oraz proponują sposoby rozwijania tych kompetencji w ramach opisanego przez nich projektu typu „kurs intensywny”. Artykuł podkreśla rolę języka angielskiego jako lingua franca w kształtowaniu europejskiej świadomości kompetencji interkulturowych.

Magdalena Białek opisuje ciekawą koncepcję uczenia się przez nauczanie innych (LdL) na przykładzie kształcenia nauczycieli języka niemieckiego. Artykuł przedstawia główne założenia tej koncepcji, etapy modelu takiego kształcenia, a następnie opisuje projekt badań własnych Autorki na tym modelu oparty. Wśród atutów takiego modelu kształcenia nauczycieli Autorka wymienia wzrost refleksyjności studentów a także rozszerzenie ich rozumienia procesów uczenia się w odwołaniu do konstruktywizmu, koncepcji wiedzy osobistej ucznia, konfliktu poznawczego i potencjału uczniowskich błędów.

W centrum uwagi Krystyny Szymankiewicz i Radosława Kucharczyka są kompetencje różnojęzyczne i różnokulturowe. W swoim tekście Autorzy definiują pojęcie pluralingwalizmu i multilingwalizmu, odpowiadają na pytanie dlaczego warto kompetencje różnojęzyczności i różnokulturowości kształcić wśród przyszłych nauczycieli języków obcych oraz przedstawiają badania własne, których celem było określenie postaw przyszłych nauczycieli języka francuskiego wobec omawianych kompetencji.

Tematem artykułu Anny Jaroszewskiej jest ocena rozwoju zawodowego nauczycieli języków obcych szkół podstawowych i gimnazjów. Autorka rozpoczyna swój wywód od przedstawienia podstaw prawnych i teoretycznych rozwoju zawodowego nauczycieli a następnie przedstawia formy doskonalenia zawodowego nauczycieli. Na zakończenie Autorka bada możliwe źródła motywacji czy też demotywacji do podejmowania wysiłku doskonalenia zawodowego przez nauczycieli języków obcych.

Kolejny artykuł prezentowany w tym tomie, autorstwa Lucyny Radziwińskiej ze Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego oraz Danuty Stanulewicz z Uniwersytetu Gdańskiego, podnosi tematykę doskonalenia zawodowego wśród nauczycieli języka kaszubskiego. Autorki opisują sytuację nauczania języka kaszubskiego w Polsce przedstawiając dane statystyczne, ofertę podręcznikową oraz podstawę programową. Następnie Autorki przedstawiają model badań własnych, przeprowadzonych wśród nauczycieli języka kaszubskiego, których celem było nakreślenie potrzeb doskonalenia zawodowego tej grupy nauczycieli.

Także kolejny artykuł, autorstwa Grażyny Zenderowskiej-Korpus, nawiązuje do rozwoju zawodowego nauczycieli. Jej artykuł to rys historyczny ukazujący doskonalenie zawodowe nauczycieli języka niemieckiego w Polsce w ciągu ostatnich dwudziestu pięciu lat. Autorka omawia szczegółowo projekt *Delfort* (skrót od *Deutschlehrerfortbildung*) jako przykład nowatorskiej inicjatywy w rozwijaniu kompetencji zawodowych nauczycieli języka niemieckiego oraz opisuje działania Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego (PSNJNI) na tym polu.

W prezentowanych artykułach nie można nie zauważyć często powracającego tematu refleksji i refleksyjności nauczycieli i studentów uczących się tego zawodu. Namysł nad własnym działaniem pojawia się jako inna perspektywa wglądu w procesy uczenia się i nauczania ale także jako propozycja narzędzia pomocnego w bardziej efektywnym kształceniu nauczycieli języków obcych.

Zaprezentowane w poniższym tomie artykuły są niewątpliwie niepodważalnym dowodem na to, że warto poddać refleksji kształcenie nauczycieli oraz ich doskonalenie zawodowe. Warto o kształceniu zawodowym nauczycieli pisać, ale też trzeba pisać mądrze, na podstawie solidnych badań empirycznych i rozważając różne perspektywy teoretyczne postrzegania zjawisk na tym polu.

Magdalena Wawrzyniak-Śliwska